

HANDLEDNING "APL FÖR ALLA"

Förord

Vid det arbetsplatsförlagda lärandet, APL, möter eleverna den kultur de ska verka i, i framtiden. Att då inte behandlas schysst kan vara förödande för både dem och för branschen som kanske tappar potentiella framtida medarbetare. Hur står det till med jämställdheten och mångfalden på din arbetsplats?

Det räcker inte att bemötandet av elever uppfattas som bra. Det är förstås en viktig dimension, men det måste också vara bra. TYA strävar efter att APL ska hålla hög kvalitet, med välutbildade handledare, engagerade åkare och ha en kultur och jargong som innebär god arbetsmiljö – för alla.

Workshopen består av två fristående delar, en dialogduk och en film, vilka kan göras vid ett och samma tillfälle eller delas upp på flera möten.

Denna handledning är ett stöd för dig som leder workshopen för att få igång bra diskussioner på er arbetsplats om jämställdhet och mångfald.

Lycka till!

Åsa Backman
Projektledare, TYA

Vad är en bra dialog?

Hur gör vi, i vår grupp,
för att få en bra dialog?

Hur gör vi så att alla vill
och får prata?

Innehåll

FÖRE – Innan ni startar	4
• Varför?	4
• Vad?	4
• Hur?	4
• En bra dialog – vad är det?	4
UNDER – Dialogduk och Film	5
• Dialogduken	5
• Fönsterrutan	6
• Kanelbullen	6
• Megafonen	6
• Schackrutan	6
• Filmen	7
EFTER	7
• Hur omsätter vi det vi sa till verklighet?	7

FÖRE – INNAN NI STARTAR

Börja med att läsa igenom den här handledningen. Den ger dig och dina kollegor hjälp och stöd genom hela workshopen. Din roll som ledare för denna workshop är att försöka få dina kollegor engagerade i arbetet med ”jämsällheten” och att se till att alla får komma till tals under workshopen.

VARFÖR BEHÖVER VI DISKUTERA NORMER OCH VÄRDERINGAR?

Alla behövs i transportbranschen, nu och i framtiden, för att klara behovet av transporter. Därför är det självklart att branschen välkomnar alla oavsett kön, sexuell läggning, etnisk bakgrund, hudfärg eller religiös tillhörighet.

Jargongen i transportbranschen kan uppfattas som ”rå men hjärtlig”. Vad betyder det? Och är det OK med alla att det är så? Och är alla verkligen välkomna på arbetsplatsen?

VAD HANDLAR DET OM?

Denna workshop är till för att få igång samtal om våra normer, värderingar och vår kultur på arbetsplatsen. Hur uppträder vi mot varandra och mot vår omvärld? Hur tar vi emot våra praktikanter/ APL-elever? Och hur kan vi förbättra deras upplevelse av oss?

- En norm är en oskriven regel eller ett rättesnöre som vi förhåller oss till. Det som vi anser vara normalt, det vi förväntar oss av andra människor.
- Jämlikhet avser alla människors rättigheter, möjligheter och skyldigheter och är ett paraplybegrepp som är stort.
- Jämsällhet är ett smalare begrepp som avser jämlikhet mellan kvinnor och män.

HUR GÖR VI DETTA DÅ?

Workshopen består av två fristående delar, en dialogduk och en film, vilka kan genomföras vid ett och samma tillfälle eller delas upp på flera möten. Till din hjälp har du denna handledning som innehåller tips och handfasta, praktiska råd om hur ni kan gå till väga. Du finner också en mängd diskussionsfrågor som underlättar att få igång era samtal kring dessa, ibland lite svåra, frågor.

Planera tiden för workshopen så ökar möjligheterna till bra samtal. Börja med att själv titta på dialogduken och filmen och läs igenom hela denna handledning.

TIPS FÖR EN BRA DIALOG!

- En god dialog innehåller respekt, jämbördighet och saknar förutfattade meningar.
- Använd gärna öppna frågor, som inte går att svara ja eller nej på.
- Undvik att tolka det du hör – lyssna efter fakta.
- Se till att alla kommer till tals och lyssna förutsättningslöst på den som pratar.

Olika sorters möten

Liten grupp:

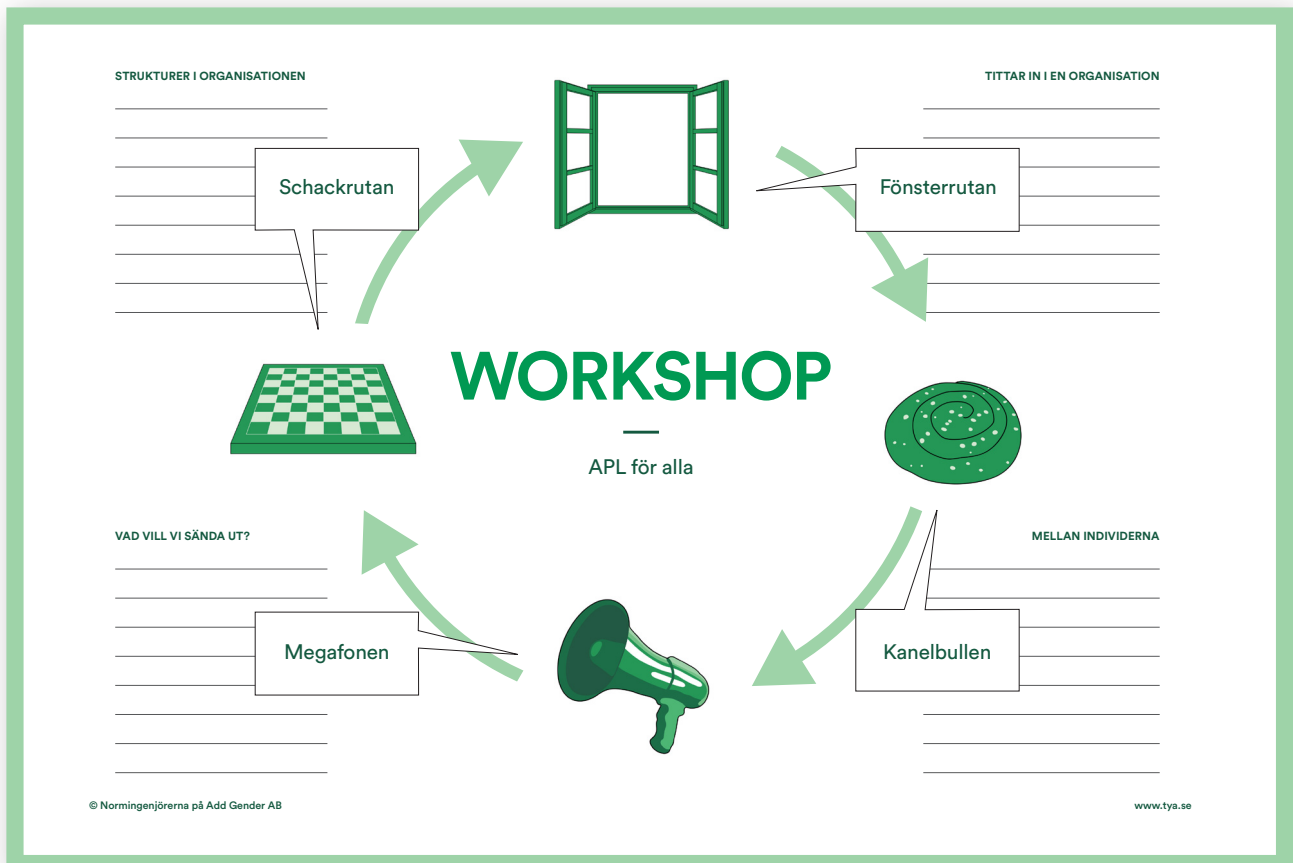
- Se till att ni sitter bra och ser varandra.
- Om du vill få högt engagemang – dela in gruppen i par som får prata en stund och sedan berätta för alla.
- Se till att alla kommer till tals genom att gå ”laget runt” i gruppen.
- Den som är tyst kan ha mycket att tillföra. Ställ frågor – och respektera den som inte vill prata.
- Ge er mycket tid till att prata med varandra.

Stor grupp:

- Ta hjälp av en eller flera kollegor – det blir enklare och det är roligt att jobba tillsammans.
- Dela in gruppen i mindre smågrupper runt varsin dialogduk. Fyra till sex personer brukar vara lämpligt.
- Be gärna någon vara ”dialogledare” och hålla tiden. Uppmana alla att hjälpa varandra.
- Summera varje block med att låta några grupper berätta om vilka samtal de haft.
- Rör dig gärna runt i lokalen när grupperna jobbar för att fånga upp frågor eller funderingar.
- Ge er mycket tid till att prata med varandra.

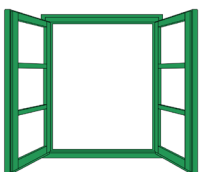
UNDER – DIALOGDUK

Dialogduken är uppdelad i fyra "block". Ni kan antingen genomföra alla block i en följd eller dela upp dem på flera möten.

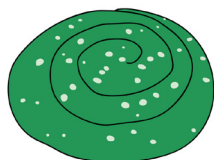
Källa: Normingenjörerna på Add Gender AB

Här är blocken

FÖNSTERRUTAN

Hur uppfattas er organisation av en utomstående?

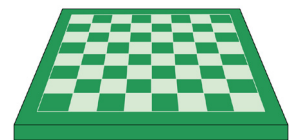
KANELBULLEN

Hur pratar ni med varandra runt fikabordet?

MEGAFONEN

Hur VILL ni uppfattas? Vad är det ni sänder ut?

SCHACKRUTAN

Hur jobbar ni med jämställdhet och mångfald idag?

UNDER – DIALOGDUK

Frågor att använda vid arbetet med dialogduken

FÖNSTERRUTAN

- Hur tror vi att en utomstående uppfattar stämning och arbetsmiljö hos oss (arbetsgruppen och/eller arbetsplatsen)?
- Uppfattar en utomstående vår stämning och arbetsmiljö olika beroende på vilka grupper eller medarbetare man tittar på? Om ja, beskriv hur.

MEGAFONEN

- Hur uppfattar omvärlden det budskap vi sänder ut när det gäller jämlikhet och mångfald?
- Hur vill vi uppfattas när det gäller jämställdhet och mångfald? Behöver vi förändra något i vårt budskap?

KANELBULLEN

- Beskriv för- och nackdelar med den jargong vi har på arbetsplatsen ur ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv.
- Är det olika typer av jargong beroende på vilka personer som är inblandade i samtalet? Om ja – beskriv hur!

SCHACKRUTAN

- Vilka verktyg har vår organisation idag i form av ex. policys, riktlinjer, checklistor gällande jämställdhet och mångfald?
- Vilka praktiska förutsättningar ger vi elever och medarbetare idag när det gäller till exempel omklädningsrum, arbetskläder, toaletter etc?
- Vem/vilka ska driva mångfald- och jämställdhetsfrågan i organisationen?

Summera!

Avsluta mötet genom att läsa igenom de punkter ni tillsammans satt upp på dialogduken. Ge gärna en enkel efteruppgift när ni slutar – till exempel att var och en försöker omsätta något av det ni kommit fram till i vardagen. Följ upp!

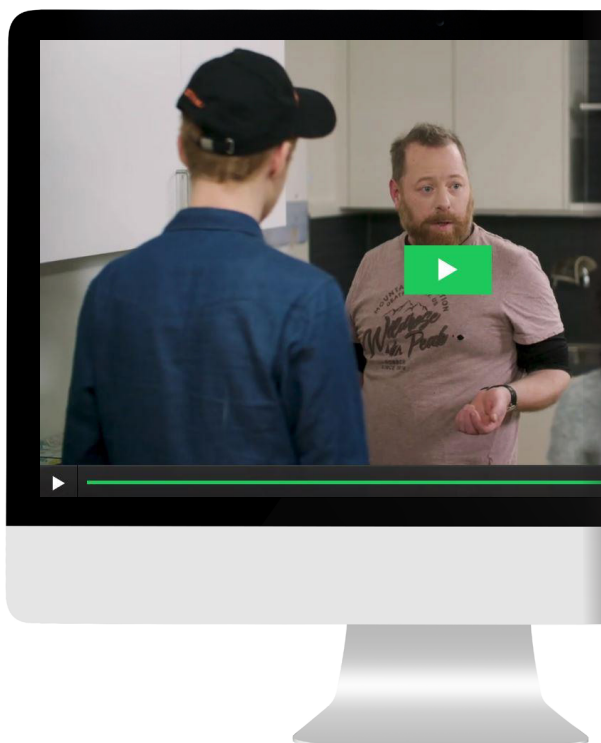

UNDER – FILM

Filmen syftar till att sätta igång era tankar kring bemötandet av APL-elever och visar ett par elevers första dag på sin praktikperiod.

Vi rekommenderar att ni tittar på filmens första del och sedan pauser filmen och ge er tid till att diskutera det ni just sett. Använd frågorna till höger som ett stöd för era samtal. När ni känner att ni inte längre vill diskutera avslutar ni med att se den andra delen.

- Vilka tankar får ni efter att sett del två av filmen?
- Är det något ni ska ändra på redan idag för att eleverna ska känna sig bättre bemötta?

Frågor till och efter filmen

- Vad tänkte du när du såg filmen?
- Kände du något konstigt?
- Känner du igen dig eller inte?
- I vad känner du igen dig från din egen arbetsplats?
- Vilka fördomar är det som synliggörs i filmen?
- Hur tror du att Frida respektive Nils upplevde första mötet?
- Varför tror du att handledaren beter sig som han gör?
- Varför spelar det någon roll hur eleverna blir bemötta?
- Hur stor betydelse har en handledares bemötande av elever?
- Vilken betydelse har ett företags jargong för elevers trivsel?
- Vem avgör om det har varit ett bra eller dåligt bemötande?
- Hur kan man göra annorlunda?
- Vad vinner man genom att göra annorlunda?
- Vad tycker du kännetecknar en bra stämning på jobbet?
- Vilket skämt/jargong skulle du inte uppskatta (gilla)?
- Hur skulle du vilja att dina barn/dina syskon blev bemötta om de var Frida och Nils?
- Beskriv ett tillfälle när du själv kände dig riktigt välkommen!

EFTER

FÖR ATT FÅ BÄSTA EFFEKT AV ERT ARBETE:

- Summera!
- Avsluta mötet genom att läsa igenom de punkter ni tillsammans satt upp på dialogduken.
- Ge gärna en enkel efteruppgift när ni slutar – till exempel att var och en försöker omsätta något av det ni kommit fram till i vardagen.
- Ta med dialogduken och läs igenom svar och slutsatser till nästa möte.
- Hur kan ni bäst dra nytta av tidigare erfarenheter? Fundera!
- Kom ihåg att få in resultatet av era samtal, det ni kommit överens om, i vardagen – det är där det händer!

Vi på TYA utvecklar anslutna företag och medarbetare i morgondagens transportbransch.

Vi driver på utvecklingen för säkrare och mer hållbara arbetsmiljöer.

Tillsammans med våra parter och företag, dess medarbetare samt skolor och myndigheter arbetar vi för att skapa Sveriges bästa jobb.

Transportfackens Yrkes-
och Arbetsmiljönämnd
www.tya.se